

TÜRKİYE PETROLLERİ ANONİM ORTAKLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

NARENCİYE VE MEYVE BAHÇESİ İLE TARIM ARAZİLERİNDE YAPILABİLECEK ÜRETİM VE BAKIM KOŞULLARI TEKNİK ŞARTNAMESİ

Kiracı, kiraladığı Narenciye ve meyve ağaçlarının aşağıda aylara göre yapılacak bakım işlerini yaparak veya karşılaştığı farklı sorunları çözmek için ilgili yerlerle görüşme ve yazışmaları yapacak ve önerileri uygulayarak, ağaçların canlılığını sağlamakla yükümlüdür.

Madde 1- AYLARA GÖRE YAPILACAK BAKIM VE ONARIM HİZMETLERİ:

OCAK

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Bu ayda özellikle limonda "Uç kurutan, Antraknoz ve Kahverengi çürüklüğe" karşı kültürel tedbirlerin yanında, kimyasal mücadele yapılmalı. Bu amaçla %0,4-0,5 dozunda bakırlı fungusitlerle ilaçlama yapılmalı. İlaçlama, öncelikle limon ve portakalda yapılmalıdır. Bu ay içerisinde zararlı (Unlu bit, Kırmızı kabuklu bit, Yıldız koşnili, Pas zararlısı, Uyuz ve Tomurcuk akarı) kontrolleri yapılır, zararlı yoğunluk durumuna göre, hasat sonrası ilaçlama (yada biyolojik mücadele) programı hazırlanır. Eğer bahçelerde biyolojik mücadele yapılarak, biyolojik denge sağlanırsa; pas zararlısı için yazlık yağ ve spesifik akarisit kullanılması dışında herhangi bir kimyasal kullanılmamalıdır. Böyle bir uygulamayla diğer zararlılara karşı mücadele yapılmasına gerek yoktur.

2- GÜBRELEME:

Özellikle kasım ayında kullanılmaya başlanacak olan çiftlik gübresi, fosforlu (Triple Super Fosfat) ve potasyumlu gübrelerin (Potasyum Sülfat gübresi) uygulamasında bir aksaklık olduysa en geç bu ayın ortasına kadar bitirilmelidir. Çünkü bu gübreler toprakta hareketsiz ya da çok az hareketli gübreler olup, erken dönemde (kasım-aralık) uygulanması gereklidir. Bu gübrelerin toprağın içine karıştırılması gömülmesi (özellikle fosforlu gübre) gereklidir. Gübreleme miktarı ve gübre çeşitleri, yaptırılacak toprak ve yaprak analiz (ekim ayı) sonuçlarına göre belirlenmelidir. Özellikle bölgemiz topraklarında, uzun yıllar fosforlu gübre kullanıldığından fosfor birikimi olmuştur. Bu nedenle mutlaka analiz sonuçlarına göre gübre kullanılmalıdır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Bu ay yağışlı olduğundan toprak işleme faaliyetleri yapılmamaktadır.

4- DİĞER İŞLER

Aşırı meyve yükü nedeniyle kırılabilir dallara, önceden verilmiş olan çatallar kontrol edilerek noksanlar tamamlanır. Her hangi bir nedenle önceden dökülen meyveler toplanır ve gömülür. Hasada devam edilir. Hasat öncelikle don zararı görülebilecek çeşitlerde ve ağacın etek dallarında yapılmalıdır. Böylece don riski azaltılır ve yapılacak faaliyetlere (gübreleme, toprak işleme) engel olmamış olur. Parsellerde rüzgâr kırana ihtiyaç varsa rüzgâr kıran olarak servi dikimi yapılmalıdır. Erken hasat edilen bahçelerde don riski geçmiş ise budamalara başlanabilir. (ocak sonu) Bahçede biriken yağmur sulan varsa tahliye edilmelidir.

SUBAT

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Bahçede zararlı tespit çalışmaları yapılmalıdır. Bu kontroller sonucu gerekirse ilaçlama yapılır. Özellikle kabuklu bir yoğunluğu fazla ise bu ayda, uygun hava şartlarında yazlık yağ uygulaması yapılır. Fakat bu uygulama mayıs sonuna bırakılırsa bir uygulamayla birden fazla zararlıya karşı önlem alınmış olur. Biyolojik mücadeleyle, biyolojik denge sağlanmış ise bu aylarda ilaçlama yapmaya

gerek yoktur. Ayrıca bu ay serin geçiyorsa yine ilaçlama yapılmalıdır. Fare ve salyangoz zarar varsa bunlara karşıda mücadele yapılmalıdır. Bölgemizde bu zararlılar fazla görülmemektedir. Bu ayda Uç kurutan, turuncgil dal yanıklığı, antraknoz ve kahverengi meyve çürüklüğü hastalıklarına karşı bakırlı ilaçlarla (%0,5) ilaçlama yapılır.

2- GÜBRELEME:

Ekim ayında yaptırılacak olan yaprak ve toprak analiz sonuçlarına göre, ağaca verilmesi gereken azotlu gübrenin (seker gübresi) 2/5 i şubat ayının ikinci yarısında verilmesi gereklidir çünkü bu ayda azotlu gübre kullanılmaktadır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Bu ayda toprak isleme faaliyetleri başlatılmalıdır. Toprak işleme bahçe pulluğu, kültivatör vb. gibi aletlerle yapılmalıdır. Böylece bu ay içerisinde uygulanacak gübrelerde toprağa karışmış olur.

4- DİĞER İŞLER:

Bu ayda budamalara hız verilmeli, budama ile açılan yaralara aşı macunu sürülmeli ve budama atıkları bahçeden uzaklaştırılmalıdır. Ayrıca çeşit değiştirecek ağaçlar varsa bu ayda işaretlemeleri yapılmalıdır. Sık dikim yöntemi uygulanan parsellerde, ağaç seyretme işi bu ayda yapılmalıdır. Rüzgâr kıran ihtiyacı varsa, rüzgâr kıran servi dikimi yapılmalıdır. Hasada devam edilmeli, kırılacak dallara verilen çatallar hasat edilen parsellerden toplanmalıdır. Sulama sisteminin bakımı yapılmalıdır.

MART

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Bu ayda zararlı kontrollerine devam edilir. Fare ve diğer kemirgenlerin zararı varsa bunlara karşı mücadele edilir.

2- GÜBRELEME:

Bu ayda gübre uygulaması yapılmalıdır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Toprak işlemelerine bu ayda devam edilmelidir. Yağışların yeterli olduğu durumlarda toprak isleme faaliyetleri daha uygun olacaktır. Yağışlar yetersiz ise bu ay sulamada yapılabilir, ancak bölgemiz yağış durumu yeterli seviyededir. Bitki tarn çiçekte iken sulama yapılmamalı aksi takdirde çiçek dökümleri artabilir. Topraktaki nem durumu ve bitkinin su isteme durumuna göre sulamaya karar verilir.

4- DİĞER İŞLER:

Budamalara devam edilebilir. (Altıntop vb.) ve bu ayda budamalar tamamlanmalıdır. Yeni tesis kurulacaksa bu aylarda bahar dikimleri tamamlanmalı İlaçlama tankerleri ve sulama sisteminin bakımları tamamlanmalı.

NİSAN

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Bu ayda zirai mücadele faaliyeti yoktur. Yaprak biti görülürse biyolojik dengeyi bozmayacak şekilde mücadele yapılmalıdır.

2- GÜBRELEME:

Bu ayda gübreleme yapılmamalıdır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Bu ayda diskaro ve kültivatör gibi aletlerle toprak işleme yapılır. Yeşil gübre olarak ekilen fiğ varsa sürülerek toprağa katılmalıdır.

4- DİĞER İŞLER:

Toprak nemi yetersizse bitki sulanabilir. Ancak bölgemizde yağışlar yeterli olduğundan sulama gerekmez. Çeşit değiştirme aşırıları bu ayda yapılmalıdır.

MAYIS

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Bir önceki yılda turunçgil pas böcüsü zararı varsa bu ayda 1. ilaçlama yapılmalıdır. İlaçlama mayıs ayının ikinci yarısı ile haziran ayının ilk haftası arasında tamamlanmalıdır. Mücadele yazlık yağ+spesifik akarısıyla (envidor yada neuron) yapılmalıdır. İlaçlamada önce ağacın iç kısmı ilaçlanmalı sonra dış kısmı ilaçlanmalı ve ağaçta kuru nokta bırakılmamalıdır. Özellikle ağacın tepe dalları iyi ilaçlanmalıdır. Bu şekilde ilaçlama ile kırmızı örümcek, bazı akarlar, yıldız koşnili ve kabuklu bitlerde baskı altında tutulur. Yıldız koşnili'nin yayılma dönemi bu ayda başladığından yazlık yağla yapılan ilaçlama bu zararlı için kesin çözümdür. Minneola çeşidinde alternaria hastalığına karşı (tork yada poliyram DEF) ilaçlama yapılmalı ve bakırlı ilaçlar (%0,5) kullanılmalıdır. Ağaç gövde ve dallarında yosun ve liken oluşumu fazla ise dal ve gövdelere %1'lik bordo bulamacı sürülmelidir. Yosun ve liken oluşumu zaten bakımsız ağaçlarda fazla olur. Ancak her yıl Şubat ayında yapılacak bakırlı ilaçlama yosun oluşumunu zaten önleyecektir. Bu ayın son haftasında çıkış yapmaya başlayacak olan yaprak galeri güvesine karşı ay sonunda ilaçlamalara başlanmalıdır. Yabancı otlarla çapa ve yabancı ot ilacı ile mücadele edilmelidir.

2- GÜBRELEME:

Analiz sonuçlarına göre bitkiye o yıl verilmesi azotlu gübrenin (Şeker gübresi) 2/5 de bu ay içerisinde verilmelidir. Bu ayda mangan ve çinko noksanlıklarına karşı (analiz raporunda öneriliyorsa) mangan sülfat ve çinko sülfat 3,5 kg (her birinden) 1 ton su için eritilir ve bunlara 2 kg üre gübreden eriterek katılır ve fanlı pülverizatörlerle ağaca atılır. Analiz sonucuna göre yaprak gübresi kullanılır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Gübrelemenin ardından gübrenin toprağa karıştırılması ve yabancı ot mücadelesi için toprak işlenmesi yapılmalıdır. Toprak işlenmesi diskaro veya kültivatörle yapılmalıdır. Yeşil gübre için ekilen fiğ geç geldiyse bu ay içinde sürülerek toprağa karıştırılmalıdır.(diskaro)

4- DİĞER İŞLER:

Fidanların ve çeşit değiştirmek amacıyla dalları kesilen ağaçların gövdelerini güneş yakmaması için kireçleme yapılır. Bu ayda fidan ve ağaçlarda sürgün temizliği de yapılmalıdır. Çeşit değiştirme aşırıların yapılmasına bu ayda da devam edilir. Sulama sistemlerinin bakımı yapılarak yağış yetersiz olursa bu ayda sulamalara başlanmalıdır.

HAZİRAN

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Mayıs ayında turunçgil pas böcüsü için başlanan ilaçlamalar bu ayın ilk haftasında tamamlanmalıdır. Ay sonuna doğru turunçgil pas böcüsü ve unlu bit gibi zararlıların kontrolleri yapılır. Koşnillerin de kontrolü yapılarak yoğunluk arttığı tespit edilirse avcı böcek bahçeye salınmalıdır. Mayıs sonunda başlanan yaprak galeri güvesi mücadelesi bu ayın ilk haftasında tamamlanmalıdır. (fidanlarda) minneola çeşidinde alternaria hastalığına karşı ilaçlamalara devam edilir.

2- GÜBRELEME:

Herhangi bir nedenle çinko ve mangan gibi mikro element noksanlığı görülürse buna karşı mangan sülfat ve çinko sülfat gübre uygulanır. Toplam uygulanması gereken azotlu gübrenin (Şeker gübresi) kalan kısmı (1/5'i) bu ayda verilmelidir.

3- TOPRAK İŞLEME:

Diskaro ile toprak işlemlerine devam edilmelidir. Kanal pulluğu ile sulama çizileri açılmalıdır.

4- DİĞER İŞLER:

Sulamalar bu ayda başlanmalıdır. Bölgemizde bu ay alman yağışlar yetersizdir. Çeşit değiştirme aşıları bu ayda tamamlanmalıdır.

TEMMUZ

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Turunçgil pas böcüsü kontrolü yapılarak, çıkış yakalandığı andan itibaren ilaçlamaya başlanır. Minneola çeşidinde alterneri hastalığına karşı ilaçlamalara devam edilir. Unlu bitin haziran ayında yapılan kontrolleri sonucu haziran sonu temmuz başında faydalı böcek salınır. Fidanlarda yaprak galeri güvesine karşı ilaçlamalara devam edilir. Ağaç altındaki yabancı otlar, çapa veya kimyasallarla temizlenir.

2- GÜBRELEME:

Toplam verilmesi gerekli azotlu gübrenin (Şeker gübresi) son partisi (1/5'i) haziran ayında verilemezse en geç temmuz ayının ilk haftasında verilmelidir.

3- TOPRAK İŞLEME:

Diskaro ile toprak işlemlerine devam edilir. Sulama için kanal pulluğu ile sulama çizileri açılır.

4- DİĞER İŞLER:

Sulamalara devam edilir. Yeni tesis edilmiş alanlarda fidan gövdelerine, güneş yanıkları olmaması için kireçleme yapılır. Kuru ve obur dallar kesilir.

AĞUSTOS

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Unlu bit (duspan4 ya da korban4 kullanılır) ve pas böcüsü kontrollerine devam edilir. Pas tespit edilirse ilaçlamaya devam edilir. Unlu bit baskı altına alınmışsa biraz daha faydalı böcek salınır. Minneolada alternia hastalığına karşı ilaçlama yapılır. Okitsu çeşidinde bu ayın son haftasından itibaren akdeniz meyve sineği çıkışına göre ilaçlamalara başlanır.

2- GÜBRELEME:

Bu ayda gübreleme yapılmaz.

3- TOPRAK İŞLEME:

Yabancı ot kontrolü için diskaro çekilir. Temmuz, ağustos ve eylül aylarındaki toprak işlemleriyle meyvede empoaska emgi en aza indirilir. Görüldüğünde sönmüş, kireç atılır.

4- DİĞER İŞLER:

Kuru ve obur dallar kesilir.

EYLÜL

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Zararlının çıkışma göre ağustos sonunda başlayan Akdeniz meyve sineği mücadelesi bu ayda düzenli olarak yapılmalıdır. Bu zararlı için okitsu çeşidi manarin ve göbekli portakallar mutlaka ilaçlanmalıdır. Eğer satsuma rize erken sararmaya başlamışsa bu çeşitte renk oluşmaya başladığında ilaçlamaya başlanmalıdır. Harnup güvesi kontrolü yapılır, zarar gören meyveler toplanıp gömülür ve zararlı yoğunsa "Bacillus thuringiensis" kullanılmalıdır. Harnup güvesi göbekli portakallarda fazla zarar yapar. Empoaska zararı kontrol edilir gerekirse ilaçlanır ve sönmüş kireç atılır. Minneolada alterneria hastalığına karşı ilaçlama yapılır. Çapa veya kimyasal yolla yabancı ot kontrolü yapılır.

2- GÜBRELEME:

Bu ayda gübreleme yapılmamalıdır.

3- TOPRAKİŞLEME:

Diskaro ile toprak islemesi yapılır.

4- DİĞER İŞLER:

Yağışlar yetersiz ise sulamalara devam edilir. Meyve tonaj tahminlerinin yapılmasına bu ayda başlanır.

EKİM

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Akdeniz meyve sineğine karşı mücadeleye devam edilir. Empoaska zararlısı kontrol edilir gerekirse ilaçlanır ve sönmüş kireç atılır. Sürekli ve şiddetli yağışlar başlamışsa meyvelerde kahverengi çürüklük hastalığı görülmemesi için etek dallar ilaçlanır. minneola çeşidinde alternaria hastalığına karşı ilaçlamalara devam edilir.

2- GÜBRELEME:

Bu ayda gübreleme yapılmaz. Fakat verimde olmayan bahçelerde çiftlik gübresi verilmeye başlanabilir.

3- TOPRAK İŞLEME:

Yeşil gübre olarak fiğ ekimi yapılırken tohumun toprağa karıştırılması amacıyla diskaro ile toprak işlenir. Fiğ tohumu 10-12 kg/da olarak atılmalıdır.

4- DİĞER İŞLER:

Okitsu gibi erken olgunlaşan çeşitlerin hasadı tamamlanır. Erken olgunlaşmaya başlayan satsumanın hasadına ay sonu itibariyle başlanabilir. Yaprak ve toprak analizleri için numuneler alınarak analize gönderilir.

KASIM

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Akdeniz meyve sineği mücadelesine son verilir. Uç kurutan, antraknoz, turuncgil dal yanıklığı ve kahverengi meyve çürüklüğü için ilaçlama yapılır. İlaçlama %1'lik bordo bulamacı veya %0,5'lik bakırlı ilaçlarla yapılır.

2- GÜBRELEME:

Yaptırılan yaprak ve toprak analiz sonuçlarına göre bu ayda fosforlu (triple -süper-fosfat)-ve-potasyumlu-gübreler- (potasyum-sülfat)- ile- çiftlik- gübresi-uygulamasına başlanır.

2- TOPRAK İŞLEME:

Bu ayda toprak işlemesi yapılmamalıdır.

3- DİĞER İŞLER:

Hasada devam edilir. Bahçeye termometreler yerleştirilir. Don tehlikesi karşısında dumanlama amacıyla sap saman (nemli) veya lastik yakılır. Bu yöntem hafif donlar için geçerlidir. Dibe dökülen meyveler toplanarak dökülür.

ARALIK

1- ZİRAİ MÜCADELE:

Fare ve diğer kemirgenlerin zararı var ise bunlarla mücadele edilir. Limondan başlamak üzere zamklanma varsa kontrol edilerek ilaçlanır. Ayrıyeten türü ilaçlar kullanılmalıdır.

2- GÜBRELEME:

Analiz sonuçlarına göre Kasım ayında atılmaya başlanması gereken çiftlik gübresi ve fosforlu (triple super fosfat) ve potasyumlu (potasyum sülfat) gübrelerin bu ayda atılması tamamlanmalıdır.

3- TOPRAK İŞLEME:

Bu ayda toprak islemesi yapılmamalıdır.

4- DİĞER İŞLER:

Hasada devam edilmeli ve hasat sonrası kalan artıklar toplanarak gömülmelidir. Don tehlikesine karşı tedbirler alınarak uygulanır.

Bölgemiz önemli bir narenciye yetiştirme alanıdır. Özellikle satsuma (Rize) "mandarini bölgesi olarak" bilinir. Ayrıca Türkiye'de portakalın yaygın üretildiği ilk bölgelerden biridir. Bazı ekstrem yıllar dışında don olayının hafif yaşanması nedeniyle bölgemiz narenciye yetiştiriciliği açısından avantajlıdır. Yer altı suyu açısından bölgemizin zengin olması nedeniyle sulama sıkıntısı yaşanmamaktadır. Ancak bölgemizde çok farklı toprak tipleri olmasından dolayı genel bazı bilgi ve uygulamaların dışında toprak tipi, bitki ve bölgesi dikkate alınarak özel uygulamalarında yapılması gerektiği unutulmamalıdır. Bu nedenle her çiftçi kendi bahçesinde dikkatli gözlemler yapmalı ve buna göre hareket etmesi gerekmektedir.

Kıracı, narenciye bahçelerinin bakımında yukarıda belirtilen 12 aylık bakım periyodu dışında idare tarafından, uzman kişiler veya Tarım Müdürlüğü raporları doğrultusunda yapılması gereken organik veya kimyasal ilaçlama, gübreleme, zirai mücadele, budama ve bakım gibi önerilen değişik uygulamaları yerine getirecektir.

Bölgemiz önemli bir narenciye yetiştirme alanıdır. Özellikle satsuma (Rize) "mandarini bölgesi olarak" bilinir. Ayrıca Türkiye'de portakalın yaygın üretildiği ilk bölgelerden biridir. Bazı ekstrem yıllar dışında don olayının hafif yaşanması nedeniyle bölgemiz narenciye yetiştiriciliği açısından avantajlıdır. Yer altı suyu açısından bölgemizin zengin olması nedeniyle sulama sıkıntısı yaşanmamaktadır. Ancak bölgemizde çok farklı toprak tipleri olmasından dolayı genel bazı bilgi ve uygulamaların dışında toprak tipi, bitki ve bölgesi dikkate alınarak özel uygulamalarında yapılması gerektiği unutulmamalıdır. Bu nedenle her çiftçi kendi bahçesinde dikkatli gözlemler yapmalı ve buna göre hareket etmesi gerekmektedir.

Bölgemizin bu avantajlı yapısına karşın son yıllarda ülkemize giren birçok hastalık ve zararlı (yaprak galeri güvesi, pamuklu beyazsinek vb. gibi) bu bölgeden girmiştir. Özellikle Samandağ / Hatay bölgesinden gelen materyaller (bunların çoğu asi gözü olarak yurt dışından kontrolsüz gelmiştir.) ile bölgemize bu yeni zararlılar girmiştir. Daha tehlikeli durumların önlenmesi için bu bölgeden gelen materyallerin kullanılmaması gereklidir. Yeni yapılacak narenciye tesislerinin mutlaka virüsten arı fidanlarla yapılması şarttır. Yine hastalık bulaşık olmayan tesislerde çeşit değiştirme asisi yapılırken kullanılacak asi kalemleri de virüsten an olmalıdır.

Bölgemizde narenciye bahçelerinde toprak isleme konusunda tereddütler vardır. Bir kısım çiftçi toprak islemesi yapmamakta bir kısmı yapmaktadır. Eğitimi fazla olan bahçelerde toprak islemesi kesinlikle yapılmamalı ve sulama damla sulama şeklinde yapılmalıdır. Bu bahçelerde ot mücadelesi biçme şeklinde olmalıdır. Yabancı ot ilacı, otu tamamen yok edeceğinden şiddetli yağışların erozyona yol açmaması için kullanılmamalıdır. Düz ve kumsal bahçelerde (denize yakın) toprak islemesi yapılmalıdır ve dikaro veya kültivatör kullanılmalıdır. Mecbur kalmadıkça bahçe pulluğu kullanılmamalıdır. Çünkü bu arazilerin alt katmanlarında yeterli besin olmadığından, zaten yüzeyel köklere sahip olan narenciyenin en önemli kökleri olan kılcal kökler yüzeye yakın oluşmaktadır. Bahçe pulluğu bunlara zarar verebilir. Eski dere yatağı olan çakıllı bir toprak yapısına sahip bahçelerde ise (düz veya eğimi az olan) bahçe pulluğu kullanılmalıdır. Bu bahçelerde derin (10-15 cm olmalı) sürülmesi koşuluyla her yıl ilkbaharda toprak islemesi yapılmalıdır. Bu bahçelerde ilk toprak isleme bahçe pulluğu ile yapıldıktan sonra diskaro veya kültivatör kullanılarak toprak islemesi yapılmalıdır.

"Şu unutulmamalıdır ki narenciye köklerinin havaya ihtiyacı vardır. Uzun süre işlenmeyen topraklar basılı kalacağından havasız kalan kökler yüzeye doğru gelişecek ve bu kökler (emici) kökler olduğundan ağaç yaz aylarında daha erken su ihtiyacı duyacaktır. Kış aylarında ise yaşanabilecek şiddetli donlardan kökler etkilenecektir. Ayrıca iyi havalandırılmış toprakta topraklarımızda zaten azalmış olan mikro organizma sayısı daha da azalacak ve faaliyetleri çok yavaşlayacaktır. Buda bitki tarafından alınmaz yapıdaki besinlerin mikro organizmalar alınır yapıya çevrilmesini azaltacaktır. Dolayısıyla toprak verimliliği azalacaktır. Böylece daha fazla yapay (kimyevi) gübreye ihtiyaç duyulacaktır. Fazla kullanılması gerekecek yapay gübreler toprak verimliliğini giderek düşürecektir. Sürdürülebilir bir tarım için narenciye bahçelerinin toprakları mutlaka uygun toprak işleme aletiyle işlenerek havalandırılmalı ve toprağın organik madde miktarı artırılmalıdır. Bu amaçla ekilen fiğın (yeşil gübre) ve çiftlik gübresini toprağa karıştırmak toprak işleminin yapılması gereklidir.

Yukarıda ana hatlarını anlattığımız narenciye bahçeleri ile ilgili uygulamaları maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz.

- a) Bölgemizde narenciye alanlarından daha sağlıklı ürün elde etmek ve uygulama kolaylığı nedeniyle biyolojik mücadele yapılması gerekmektedir. Biyolojik mücadele ile sadece turuncgiller pas böcüsüne karşı ilaç atılacağından zirai mücadele kolay ve ucuzdur.
- b) Akdeniz meyve sineği için göbekli portakallar ve okitsu geçidi mandarin ilaçlanmalı, bazen erken sararırsa satsuma (rise) de ilaçlanmalıdır.
- c) Yeşil gübre uygulaması yapılmalı ve bunun için 10-12 kg/da normunda tohum ekilmelidir. Fiğ bakla tutumu başlangıcında (nisan ayı) sürülerek toprağa karıştırılmalıdır.
- d) Toprağın organik madde miktarını arttırmak için çiftlik gübresi ve diğer organik gübreler veya toprak iyileştiricilerinden verilmelidir. Bütün gübreler ağaç taç iz düşümüne verilmelidir.
- e) Toprağın su tutma kapasitesini arttırmak, toprağı havalandırmak, verilen gübreler ve yeşil gübrenin toprağa karıştırılması ve yabancı ot kontrolü sağlamak için toprak işleme yapılmalıdır. Toprak işleme aleti arazinin ve toprağın yapısına göre seçilmelidir.
- f) Sulamalar yüzey (cazibe) sulama şeklinde yapılıyorsa, ağacın gövdesine su değmeyecek şekilde, su ağacın taç iz düşümüne verilmelidir. Bu şekilde verilen su toprak tarafından tamamen emildikten sonra diğer ağaca geçilmelidir. Yamaç arazilerde sulama damla sulama şeklinde yapılmalıdır. Narenciye yüksek köklü bir ağaç olduğundan damla sulamaya olumlu cevap vermektedir. Damla sulama ile ışılık, su ve enerji tasarrufu yapılmaktadır. Narenciye sulamasının damla sulama olması en uygunudur. Fakat toprak işleme yapılacak arazilerde toprak altı damlama sulama sistemleri de avantajlıdır.
- g) Yeni tesis kurulurken mutlaka virüsten ari fidanlar kullanılmalıdır.
- h) Bazı özel durumlar dışında mümkün oldukça yapraktan gübreleme yapılmamalı ve gübrelemeler topraktan yapılmalıdır. Verilen gübrelerin daha iyi alınması için toprak PH sini düzenleyici maddelerinde topraktan verilmesi gerekmektedir. Bölgemiz toprakları kireçli olduğundan verilecek gübrelerde sülfat bulunmalıdır. (Amonyum sülfat, potasyum sülfat vb. gibi) DİĞER

Madde 2 - DİĞER MEYVELERİN BAKIMI:

1- Zeytin Bakımı: Kasım, Aralık aylarında taban gübresi atılır. Ocak Şubat aylarında hayvan gübresi verilir. Şubat Mart ayları içerisinde ise ilk üst gübreleme olarak amonyum sülfat (Şeker) gübresi verilir. 2. üst gübre analiz sonuçlarına göre 2. suyun altına atılır. Şubat Mart ayları içerisinde veya hasat arkasından budaması yapılarak iç kuruları alınır. Halkalı leke hastalığı için bordo bulamacı atılır İlk bordo bulamacı Aralık ayında ikincisi ise Mart Nisan aylarında atılır. Pamuklu bite karşı lebaycid ilaçlama yapılır. Zeytinde kabuklu bite karşı Aralık Ocak ayında ilaçlama yapılır.

Meyveler oluşmaya başladığında 20-20, bor ve izelement için yaprak gübresi atılır. Yılda 2 kez sulanması yeterlidir.

2- Yenidünya Bakımı: Eylül Ekim ayında taban gübresi verilir. Kasım Aralık Ocak Aylarında ise hayvan gübresi verilir. Şubat Mart içerisinde ise amonyum sülfat (Şeker) gübresi verilir. Şubat Mart aylarında budaması yapılır. 2. suyun altına tekrardan amonyum sülfat atılır. Kara leke hastalığına karşı ilk ilaçlama çiçekleri patlarken püskül çıkınca bordo bulamacı atılır. 2. ilaçlama çiçekler %85'i dökülünce 3. ilaçlama meyve tutumu tamamlanınca yapılır.

3- Nar Bakımı: Kasım Aralık aylarında taban gübresi verilir. Ocak aylarında hayvan gübresi atılır. Şubat Mart ayları içerisinde amonyum sülfat gübresi ilk üst gübre olarak verilir. 2. üst gübre olarak amonyum sülfat 2. suyun altına atılır. Zenk hastalığına karşı duspan4 türü ilaçlar atılır. Leke ve kurt hastalığına karşı bordo bulamacı atılır. İlk bordo bulamacı gözler patlamadan atılır. 2. bordo bulamacı yapraklar ilk çıkış döneminde bakiroksiklorür atılır. 3. bakiroksiklorür ise çiçeklerin %75'i dökülünce 4. ise meyve tutumunu tamamlayınca atılır. Akdeniz meyve sineğine karşı malation ile ilaçlanır. Şubat ve Mart aylarında budaması yapılır. Hasat dönemine yakın sulaması yapılmaz.

4- Dut: Budama kışın ölü dallarla değişik yönlerde uzayan dalları almak yeterli olacaktır. Şekil budaması yapılabilir. Çok hassas bakım gerektirmeyen dut ağaçlarında zararlı yada hastalık görüldüğünde zirai mücadele yapılır.

Madde 3- TARIM ARAZİLERİNDE YAPILABİLECEK ÜRETİM VE BAKIM KOŞULLARI:

Kiracı, kiraladığı tarım arazilerinin, aşağıda aylara göre yapılacak bakım işlerini yaparak veya karşılaştığı farklı sorunları çözmek için ilgili yerlerle görüşme ve yazışmaları yapacak ve önerileri uygulayarak ve tarım arazilerinde kimyasala, suya vb. bakım kalemlerinin yanlış uygulanmasına dayalı kalıcı zarar vermeden üretim faaliyetlerini yapmakla yükümlüdür.

AYLARA GÖRE YAPILACAK BAKIM HİZMETLERİ:

OCAK

İlkbaharda ekilecek tarlalardan gecikmiş güzlük ekimler varsa ilk hafta içinde sürülür, tamamlanır ve açmalar yapılır. Ekimle birlikte gübre verilmemiş tarlalara gereken gübreler verilir.

- Yeşil gübre amacıyla bakla ekimi yapılabilir.
- Kabarık tarlalar loğ denilen yuvarlak silindirik taşlarla bastırılır. Sık olan hububat tarlalarında filizler hayvanlara yedirilir.
- Ambarlarda ve tarladaki gerekli koruma ve mücadele işleri (tarla faresi) yapılır.

ŞUBAT

• Kaymak bağlamış ekili tarlalar tırmık ve kazayağı ile kırılır ve toprak kabartılır. Fazla kabarık ve kesekli tarlalar ise loğlanır. Hafif ve süzek topraklar için mutlaka suni gübreler (2. Azotlu gübre) ve çiftlik gübreleri verilmelidir.

- Çavdar, arpa, bezelye, bakla gibi çeşitlerin ekimi yapılabilir.
- Ekimi yapılan sulak tarlalarda ilk can suyu verilir.
- Ambarlarda gerekli muhafaza ve mücadele işleri devam eder. Tohumluklar ayrılarak temizlenir, ilaçlanır. Ekime hazır duruma getirilir.

MART

• Her türlü tarla ziraatı için toprak işlemesine devam edilir. İşleme ile birlikte gübreleme yapılır. Kaymak bağlamış tarlalar tırmık ve kazayağı ile kırılır. Böylece hububatta kardeşlenme de sağlanmış olur. Güzlük ekim yapılan yerlerde ikinci azot uygulaması yapılır.

- Yazlık hububat ekimi devam eder. Bu arada çayır-mera ve yem bitkilerinin de ekimine başlanabilir.

- Sulanabilir sahalarda can suyu verilirken, tarlalardaki fazla su boşaltılır.
- Güzlük ekilmiş hububatta mücadeleye önem verilmelidir.

NİSAN

- Yazlık ekimler için toprak işleme ile birlikte gübre uygulaması da yapılır. Bazı otlulu nadaslar tırmık, kultivatör, disk harrow ve kaz ayağı ile yüzeyden işlenir. Bazı baklagil tarlaları yeşil gübre amacıyla sürülür.
- Uygun bölgelerde her türlü tarla bitkilerinin ekimi ve fidelerin dikimi yapılır.
- Hububatta yabancı ot mücadelesi yapılır.
- Sulama ile kaymak bağlamış tarlalarda çapa, bazı bitkilerde seyreltme ve tekleme yapılır. Ekimi yeni yapılan bitkilerde sulama yapılır.
- Bitkilerde görülebilecek her türlü hastalığa karşı mücadele yapılır ve gerekli tedbirler alınır. Ekilecek bazı bitkilerde tohumun ilaçlanması faydalıdır.

MAYIS

- Yazlık ekim yapılacak tarlalarda sürüm, ikileme, üçlemeler ve gübreleme yapılır. Kaymak kırma, çapa ve ot alma amacıyla tırmık ve kultivatörle toprak işleme devam eder.. Yerristüğünde boğaz doldurulur.
- Susam, fasulye, soya, çeltik ve bostan ekimi yapılabilir.
- Sulama, çapalama, hereğe bağlama, seyreltme ve diğer bakım işleri yapılır.
- Özellikle bu ay zararlı ve hastalıklara karşı dikkat edilmeli ve gerekli tedbirler alınmalıdır.
- Erkenci hububat çeşitleri hasat edilir, harman hazırlığı yapılır. Yem bitkilerinin ve çayır otlarının biçilmeleri başlar.

HAZİRAN

- Genel olarak toprak sürümü bitmiş olmalıdır. Ancak, Sonbahar ekimleri için toprak sürüldüğü gibi, anızlar bozularak da ikinci mahsul ekimi için toprak hazırlanır. Bazı bölgelerde ikileme ve üçleme yapılır.
- Bazı bölgelerde de geç kalınmakla beraber ayçiçeği pamuk gibi mahsullerle ikinci mahsul olan mısır, bostan, fasulye, turp ekimleri yapılır.
- Her türlü mahsulde çapa, sulama, ot alma, boğaz doldurma ve diğer bakım işleri yapılır.
- Her türlü hastalık ve zararlılarla mücadele devam eder.
- Arpa hasadı yapılır. Hububatta hasat ve harman işleri devam eder. Mahsuller ambarlanır ve saklanır.

TEMMUZ

- Hasadı yapılan hububat tarlalarında anız bozulur. Nadasa bırakılmış tarlalarda ot mücadelesi ve yeşil gübre ihtiyacı nedeniyle ikileme, üçleme yapılır.
- İkinci mahsul olan bitkilerin ekimi yapılır.
- Çapalama, sulama, boğaz doldurma, seyreltme, sırtlara bağlama gibi bakım işleri devam eder.
- Her türlü hastalık ve zararlılara karşı mücadele yapılır.
- Hasat ve harman işleri çeşitli bölgelerde ay boyunca yürütülür. Ambarlanır, saklanır, değerlendirilir.

AĞUSTOS

- Anızların bozumuna devam edilir. Bazı yerlerde sonbahar ekimi için, bazı yerlerde de ikinci mahsul için toprak işleme yapılır.
- İkinci mahsuller ile Sonbahar ekimleri yapılır.
- Sulama, çapalama ve diğer bakım işleri devam eder.
- Her türlü hastalık ve zararlılar ile mücadele devam eder. Ambarlarda da zararlılarla mücadele edilir.
- Hububat ve diğer tarla bitkileri hasadı devam eder. Harman işleri yürütülür. Ürünler ambarlanır, ambalajlanır, pazara sevk edilir ve değerlendirilir. Ambarlarda ürünler tekniğine uygun şekilde saklanır.

EYLÜL

- Güzlük ekimler için toprak sürümü yapılır. Sürülmüş tarlalara ekim için ikileme ve üçlemesi yapılır. Sürümle birlikte gübreleme de devam eder.
- Toprak numuneleri alınıp analiz ettirilir.
- Özellikle soğuk bölgelerde hububatta erken ekim amacıyla bu ay ekim başlar.
- Endüstri bitkilerinde sulama, çapalama ve diğer bakım işleri devam eder.
- Her türlü hastalık ve zararlılarla mücadele edilir.
- Hasat ve harman işleri yürütülür. Diğer endüstri bitkileri ve bostanların hasadı yapılır.

EKİM

- Her türlü güzlük ve bahar ekimleri için toprak sürümü ve hazırlığı yapılır. Sürümle birlikte toprakta geç erime yapan gübreler ile çiftlik gübreleri verilebilir. Gerek görülürse kireçleme yapılabilir. İkileme ve üçlemeler devam eder.
- Güzlük hububat ekimi başlar ve ay boyunca devam eder.
- Yeni ekilen hububatta ve diğer bitkilerde sulama, son çapalar ve bakım işleri devam eder.
- Ekilecek tohumların ilaçlanması ve genel mücadele işleri yapılır.
- Çeşitli endüstri bitkileri, baklagiller bostan ve hububatın hasadına devam edilir. Ambarlama ve değerlendirme işleri devam eder.

KASIM

- Özellikle sıcak bölgelerde geç kalınmış toprak sürümleri yapılır. Geç eriyen gübreler toprağa karıştırılır.
- Hububatta sıcak bölgelerde geç ekimler devam eder.
- Ekimi yapılan tarlalarda sulama yapılır. Henüz kuvvetli kardeşlenme göstermeyen tarlalar loğlanarak sıkıştırılır. Soğukların köklere işlemesine engel olunur.
- Ekilecek tohumlar ile ambarlarda mahsul muhafazası için mücadele yapılır.
- Geç kalınmış harman işleri ile endüstri bitkileri hasadı (Pancar, pamuk, çeltik, v.s.) yapılır.

ARALIK

- Bazı bölgelerde havalar uygun olursa toprak sürümleri devam eder. Sürüm aletleri temizlenerek muhafaza edilir.
- Sıcak bölgelerde uygun havalarda hububat ekimi yapılır. Ekim aletleri temizlenerek muhafaza edilir.
- Loğlama yapılır ve gür tarlalarda hayvanlara filizler yedirilir.
- Tohum ve ambar zararlıları ile mücadele yapılır. Ambarlar dezenfekte edilir.
- Soğan, pancar, turp, havuç sökümü bitirilir. Mahsuller ambarlanır. Muhafaza edilir ve değerlendirilir.